

personal disposition to conflict behaviour (K. Thomas), adaptation (N.V. Grishina). 40 bank employees took part in the empirical study. The study was conducted in two groups of participants. The first group consisted of bank employees with less than 3 years of experience (22 employees); the second group consisted of bank employees with more than 3 years of experience (18 employees).

On the basis of the theoretical analysis of stress resistance of bank employees, we can state that high responsibility, special requirements for the coordination of bank departments, frequent changes of rules, and «blurriness» of legal norms - all these factors create tension in the activities of any bank. Stable and relatively high financial support for bank employees does not compensate for the negative influence of chronic stress on their live and work.

It has been pointed out with the help of the empirical study that a significant number of employees are characterized by the ability to lose self-control in a stressful situation, as well as the lack of the ability to be master of oneself, there is a marked disposition to stress and a high level of anxiety in both groups of participants, and especially to the high-risk area belong the second group members. There is a low level of cooperation as a means of conflict regulation.

A further perspective of development of the above-mentioned topic concerning the stress resistance of bank employees lies in the necessity to identify and develop the specific psychological influence on the bank employees' emotional sphere. Materials of the investigation can be used both as the basis for professional psychological selection and assessment of bank staff, as well as individual counselling of employees. The obtained results of the research can be used for the development of psychological trainings for the bank employees' stress resistance development, which is the prospect for our further research.

Key words: stress, stress resistance, factors of psychological tension, psychological stress resistance of personality, characteristics of stress resistance.

УДК 372.881.111.1

ВИКОРИСТАННЯ КРАЄЗНАВЧИХ МАТЕРІАЛІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ У ВНЗ

КРАВЧЕНКО Т.М., ДЯДЧЕНКО О.В.

Мукачівський державний університет

У статті обґрунтовано використання краєзнавчого матеріалу як унікального дидактичного та мотиваційного засобу в процесі навчання англійської мови на початковому етапі вивчення та міжкультурної комунікації студентами ВНЗ. Аналізуючи, систематизуючи і узагальнюючи наукові праці багатьох учених, було розглянуто проблеми вивчення мови і культури, так як це дозволяє вдало поєднувати елементи країнознавства з мовними явищами, що є не лише засобом комунікації, а й засобом ознайомлення з новою дійсністю. Актуальність обраної теми пов'язана, перш за все, із зростаючими вимогами до рівня оволодіння іноземною мовою та міжкультурною комунікацією студентами ВНЗ та підвищеною зацікавленістю до пошуку ефективних засобів навчання іноземної мови та міжкультурної комунікації

Під час дослідження використано загальнонаукові методи дослідження такі як аналізу, синтезу та порівняння – з метою вивчення об'єкта та предмета дослідження.

У результаті дослідження було виділено та охарактеризовано єдність мови і національної культури, яка реалізується в ряді функцій: комунікативна функція - бути знаряддям передачі інформації від одного учасника акту комунікації іншому (ця функція при вивченні мови не може бути забезпечена, якщо в процесі навчання не будуть використані відомості про країну, оскільки саме вони нерідко визначають змістовний план як усної, так і писемної мови); культурнознавча та накопичувальна.

Практичне значення отриманих результатів полягає у розробленні методичних рекомендацій щодо застосування елементів лінгвокраїнознавства при навчанні англійської мови студентів спеціальності «Туризм».

Наукова новизна полягає у застосуванні авторського підходу до використання лінгвокраїнознавчого матеріалу під час викладання англійської мови студентами спеціальності «Туризм».

Висновки. Здобувши спеціальність у галузі туризму, випускник ВНЗ повинен добре володіти англійською мовою, вміти вести розмови з клієнтами туристичного агентства, представити фірму на туристичній виставці, крім того виконувати ряд інших професійних обов'язків; це дає всі шанси на здобуття кар'єри.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у використанні лінгвокраїнознавчих матеріалів при навчанні англійській мові студентів сфери туризму, які базуються на унікальній специфіці цього напрямку.

Ключові слова: туристична галузь, іноземна мова, краєзнавчі матеріали, інтернет-ресурси, англійська мова, сфера обслуговування.

Будь-який сучасний міжнародний бізнес неминуче вимагає хороших знань англійської мови як універсальної світової мови для вільного спілкування. Не є винятком і сфера туризму, в якій задіяні десятки різних професій і кілька мільйонів чоловік по всьому світу. Міжнародні туристичні компанії мають чималий дохід і вважаються престижним місцем роботи. Претендентам на різні вакансії недостатньо знання загальної англійської мови, так як сфера обслуговування туристів має свою унікальну специфіку, засновану на англійській мові для туристів і мандрівників з різних країн.

Об'єкти та методи дослідження. Аналіз останніх досліджень і публікацій показує, що звернення до проблеми вивчення мови і культури є не випадковим, так як це дозволяє вдало поєднувати елементи країнознавства з мовними явищами, що є не лише засобом комунікації, а й засобом ознайомлення з новою дійсністю [2]. Проблеми використання краєзнавчих матеріалів в процесі викладання іноземної мови, були розглянуті наступними вченими: Бім І.Л., Вайсбурд М.Л., Вессель М.Х., Гур'янова О.М., Ільїн М.С., Коряковцева Н.Ф., Кузьміна Л.Г., Ладо Р., Рогова Г.В., Тамбовкина Т.Ю., Тарасов Ю.Ф., Шалькевич Л., Шатилов С.Ф., Щепілова А.В., Маслова В.О., Барішніков М.В., Верещагін Є.М. і т. д. Проте проблема систематичного використання краєзнавчих матеріалів не знайшла належного висвітлення у фаховій літературі.

Постановка завдання. Тому мета даної статті - обґрунтувати використання краєзнавчого матеріалу як унікального дидактичного та мотиваційного засобу в процесі навчання англійської мови на початковому етапі вивчення та міжкультурної комунікації студентами ВНЗ. Автори не претендують на всебічний, досконалий розгляд проблеми. Дана стаття є лише початковим етапом дослідження. Беручи до уваги зазначене, актуальність обраної теми пов'язана, перш за все, із зростаючими вимогами до рівня оволодіння іноземною мовою та міжкультурною комунікацією студентами ВНЗ та підвищеною зацікавленістю до пошуку ефективних засобів навчання іноземної мови та міжкультурної комунікації.

Результати дослідження. Останні роки туризм в Україні стає високорентабельною галуззю економіки, прибутковим бізнесом. Тому вивчення іноземних мов для студентів туристичної галузі є необхідним. У сучасних концепціях навчання іноземна мова розглядається не лише як засвоєння відповідних знань з граматики, синтаксису і т. д., а як відображення культури відповідного народу - як оволодіння іншомовною культурою і як засвоєння світових духовних цінностей. Освіта засобами іноземної мови передбачає знання про культуру, історію, реалії і традиції країни, мова якої вивчається (лінгвокраїнознавство, країнознавство), включення студентів в діалог культур, знайомство з досягненнями національних культур в розвитку загальнолюдської культури, усвідомлення ролі рідної мови та культури в дзеркалі культури іншого народу.

Єдність мови і національної культури реалізується в ряді функцій: комунікативна функція - бути знаряддям передачі інформації від одного учасника акту комунікації іншому (ця функція при вивченні мови не може бути забезпечена, якщо в процесі навчання не будуть використані відомості про країну, оскільки саме вони нерідко визначають змістовний план як усної, так і писемної мови); культуруносна та накопичувальна [9]. Лінгвокраїнознавство передбачає: засвоєння людиною, що виросла в одній національній культурі, істотних фактів, норм і цінностей іншої національної культури. Потрібно не тільки викласти інформацію про країну, щоб студент її запам'ятав, але й сформулювати позитивне ставлення до народу - носія мови, адже вивчення мов починається з метою зближення народів. Країнознавча інформація підлягає витягу з природних форм мови і з навчальних текстів і не має привноситися ззовні; країнознавчий аспект викладання реалізує в навчальному процесі філологічний спосіб вторинного пізнання дійсності.

При навчанні іноземної мови студентами туристичних галузей можна використовувати лінгвокраїнознавчий матеріал з таких сфер:

1) соціально-культурна сфера спілкування: запрошення на виставки, концерти, у музеї; програми екскурсій, турів, розваг під час літнього відпочинку; вхідні квитки на видовищні заходи, репродукції художніх творів; рекламні проспекти, довідники з ілюстраціями визначних пам'яток, карти-плани міст; програмки й афіші спектаклів, концертів, фестивалів, масових видовищ;

2) побутова сфера спілкування: предмети побуту; проспекти - реклами: готелів, кемпінгів, пралень, перукарень; схеми-плани усіх видів транспорту; проїзні квитки усіх видів транспорту; рахунки для оплати різних видів послуг.

3) торгово-комерційна сфера спілкування: рекламні проспекти різноманітних товарів; запрошення-реклами в ресторани, кафе, бари (із зазначенням різноманітних страв та послуг); меню замовлених страв, відомості про доставку їх додому, зазначення їхньої вартості; рецепти приготування національних страв; рахунки за покупки, обіди, вечери; талони для купівлі товарів.

4) спортивно-оздоровча сфера спілкування: реклама оздоровчих центрів, спортивних комплексів; афіші про масові спортивні заходи; рекламні проспекти різних лікувальних заходів і засобів.

5) сімейно-побутова сфера спілкування: листи, листівки, запрошення; візитні картки; бланки вітальних листівок у зв'язку з різними святами (народження, весілля, ювілей, хрестини) тощо.

Специфіка цих засобів полягає в тім, що вони забезпечують спілкування з живими, реальними предметами, стимулюють майже справжню комунікацію (ситуативне мовлення): студенти як би проживають усі події, грають визначені ролі, вирішують проблеми (купівлі, екскурсій, вибору навчального центра і професії, заповнення анкет, вибору меню тощо).

Інтернет так само дає унікальну можливість для тих, хто вивчає іноземну мову, користуватися автентичними текстами, слухати і спілкуватися з носіями мови, тобто, він створює природне мовне середовище. Загальновідомо, що основна мета навчання іноземної мови - це комунікативна спрямованість. Інтернет-навчання починає превалювати практично на всіх рівнях здобуття освіти. Треба підкреслити, що сьогодні питання доцільності використання комп'ютерних технологій для викладання іноземних мов не має вже такого суперечливого ставлення як раніше ні з боку викладачів, ні з боку розробників цих технологій. Крім того, використання комп'ютерних технологій означає не тільки спосіб навчати іноземній мові, а й одну з причин її вивчення.

Беручи до уваги все розмаїття та багатство Інтернету, можна сказати, що він є ідеальним інструментом, який допомагає студентові зосередитись не на самому процесі навчання англійської мови, а на проблемі, яку він має зараз розв'язати, і це його захоплює. В той же час Інтернет - це велике джерело лінгвокраїнознавчої інформації. Під час роботи з Інтернетом формується багато компетенцій: студент вчиться ефективно управляти процесом, швидко читати та вибирати головну інформацію з текстів або аудіовізуальних документів різних жанрів, він змушений підвищувати рівень своїх знань з лексики та граматики, які йому потрібні для відтворення отриманої інформації.

Для кваліфікованого фахівця будь-якої галузі дуже важливим є уміння працювати з інформаційними Інтернет-ресурсами та встановлювати контакти з іноземними фахівцями, партнерами по бізнесу, клієнтами. А це передбачає обов'язкове оволодіння іноземними мовами, а не тільки комп'ютерними технологіями. Так ЮНЕСКО проголосило XXI ст. віком поліглотів. У добу інформатизації шляхом до успіху у багатьох галузях є доступ до інформації і уміння працювати з нею, і не тільки рідною мовою. Інтернет-спілкування в режимі online передбачає навіть діалог з реальним партнером - носієм мови, з метою

отримання різного роду пізнавальної інформації. У навчальному процесі можливі різні форми використання Інтернет-ресурсів:

- підбір автентичних текстів для читання та обговорення;
- прослуховування звукової інформації (цікаві виступи на різні теми носіїв мови з найрізноманітніших питань);
- проведення телеконференції по електронній пошті (наприклад, події в різних куточках світу, думки про прочитану книгу, особливості національної кухні, традиції святкування і т. д.);
- комплексна робота над рекламними проспектами, оголошеннями, програмами екскурсій, турів та ін., що розміщені в мережі Інтернет;
- усне обговорення отриманих електронною поштою листів від партнерів по проекту, обговорення проблемної інформації, отриманої з ресурсів мережі Інтернет;
- пошук фразеологізмів, реалій, ідіом, прислів'їв, приказок, неологізмів, що відбивають специфіку функціонування досліджуваної мови і культуру народу;
- використання віртуальних бібліотек, де знаходяться художні та публіцистичні твори авторів країни досліджуваної мови, а також довідники країнознавчого характеру;
- самостійна та індивідуальна робота студента з метою поглибленого вивчення англійської мови, ліквідації прогалин у знаннях, уміннях та навичках тощо.

Використовуючи інформаційні ресурси мережі Інтернет, можна більш ефективно вирішувати цілий ряд задач, серед яких і задачі лінгвокраїнознавчого характеру: знайомитися з культурознавчими відомостями, що включають у себе мовний етикет, особливості мовного поведіння носіїв мови, особливості культури, традицій країни досліджуваної мови.

Цілеспрямована робота з реалізації лінгвокраєзнавчого аспекту при вивченні англійської мови сприяє, з одного боку, підвищенню інтересу до предмету, а з іншого - створює позитивну мотивацію при засвоєнні мовних засобів та при набуванні культурознавчої та краєзнавчої інформації за допомогою та на основі цих засобів. Викладач здійснює підбір для заняття англійської мови актуальних та автентичних текстів для аудіювання та читання. Ці тексти мають велику пізнавальну та лінгвокраєзнавчу цінність. Викладач використовує ілюстрований матеріал для розкриття змісту пропонованих текстів (листівки, мапи, меню, рекламні проспекти). Такі тексти та їх ілюстрації за допомогою прагматичного матеріалу сприяють реалізації на заняттях важливих принципів, навчання англійської мови (комунікативність, наочність, новизна та функціональність).

Висновки. Отже, якщо випускник ВНЗ, здобувши спеціальність у сфері туризму, володітиме англійською мовою, вмітиме вести розмови з клієнтами туристичного агентства, представити фірму на туристичній виставці, крім того виконуватиме ряд інших професійних обов'язків, то він матиме всі шанси на здобуття кар'єри, роботодавець розглядатиме його як міст до закордонних партнерів. Робота над лінгвокраєзнавчим та лінгвокраїнознавчим аспектами, крім того, надасть можливість працювати екскурсоводом. А надання якісного готельно-ресторанного сервісу іноземною мовою лише викличе прихильність іноземних клієнтів до персоналу і можливо стане однією з підстав відвідати Україну знову, зокрема Закарпаття.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабенко Т. Розкриваючи культуру як глобальне явище (З досвіду впровадження культурологічного аспекту в навчання граматики англійської мови як другої) // Іноземні мови в навчальних закладах. - 2009. - №1. - С.94-100.
2. Брагина А.А. Лексика языка и культура страны в лингвострановедческом аспекте - М. : Рус. яз., 2001.
3. Верецагин Е.Н., Костомаров В.Г. Лингвострановедение в преподавании русского языка как иностранного. - М.: Рус. язык, 1992. - 234с.

4. Каменецкая Н.П. Некоторые аспекты преподавания элементов лингвострановедения в старших классах // Иностранные языки в школе. - 1997. - №3. - С.41-43.
5. Ощепкова В.В. Культурологические, этнографические и типологические аспекты лингвострановедения. - М., 1995. - С.54-55.
6. Руснак Д.А. Комплекс вправ для формування франкомовної граматичної компетенції у майбутніх викладачів з використанням навчальної комп'ютерної програми // Іноземні мови. - 2009. - №1. - С.38-42.
7. Свиридюк В. П. Навчання писемного мовлення студентів-філологів за допомогою інтерактивних вправ в Інтернет (на матеріалі німецької мови) // Іноземні мови. - 2009. - №1. - С.43-47.
8. Свиридюк Т. Шукаємо і знаходимо своє місце в полікультурній Європі // Іноземні мови в навчальних закладах. - 2009. - №1. - С.28-35.
9. Солонович Н.А. Лингвострановедческий подход как средство повышения мотивации при обучении иностранным языкам в старших классах средней школы: - Автореф. дис. кандид. пед. наук. М., 1995. - 16с.

АННОТАЦИЯ

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ КРАЕВЕДЧЕСКОГО МАТЕРИАЛА ПРИ ПРЕПОДАВАНИИ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА ДЛЯ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ СФЕРЫ ТУРИЗМА В ВУЗАХ

В статье обосновано использование краеведческого материала как уникального дидактического и мотивационного средства в процессе обучения английскому языку на начальном этапе изучения и межкультурной коммуникации студентами вузов. Анализируя, систематизируя и обобщая научные труды многих ученых, были рассмотрены проблемы изучения языка и культуры, так как это позволяет удачно сочетать элементы страноведения с языковыми явлениями, что является не только средством коммуникации, но и средством ознакомления с новой действительностью. Актуальность темы связана, прежде всего, с растущими требованиями к уровню овладения иностранным языком и межкультурной коммуникацией студентами вузов и повышенной заинтересованностью к поиску эффективных средств обучения иностранному языку и межкультурной коммуникации.

В ходе исследования использованы общенаучные методы исследования такие как анализа, синтеза и сравнения с целью изучения объекта и предмета исследования.

В результате исследования было выделено и охарактеризовано единство языка и национальной культуры, которая реализуется в ряде функций: коммуникативная функция - быть орудием передачи информации от одного участника акта коммуникации (эта функция при изучении языка не может быть обеспечена, если в процессе обучения не будут использованы сведения о стране, поскольку именно они нередко определяют содержательный план как устной, так и письменной речи); культуроносная и накопительная.

Практическое значение полученных результатов заключается в разработке методических рекомендаций по применению элементов лингвострановедения при обучении английскому языку студентов специальности «Туризм».

Научная новизна заключается в применении авторского подхода к использованию лингвострановедческого материала во время преподавания английского языка студентами специальности «Туризм».

Выводы. Получив специальность «туризм», выпускник вуза должен хорошо владеть английским языком, уметь вести разговоры с клиентами туристического агентства, представить фирму на туристической выставке, кроме того, выполнять ряд других профессиональных обязанностей; это дает все шансы на повышение карьеры.

Перспективы дальнейших исследований видим в использовании лингвокраинознывчих материалов при обучении английскому языку студентов сферы туризма, основанные на уникальной специфике этого направления.

***Ключевые слова:** туристическая отрасль, иностранный язык, краеведческие материалы, интернет-ресурсы, английский язык, сфера обслуживания.*

SUMMARY

USE OF LOCAL AND EDUCATIONAL MATERIALS IN THE TEACHING OF ENGLISH LANGUAGE FOR THE SPECIALTIES IN TOURISM IN UNIVERSITIES

The purpose of the article is to substantiate the use of local history materials as a unique didactic and motivational tool in the process of teaching English at the initial stage of study and intercultural communication by university students. Analyzing, systematizing and summarizing the scientific works of many scientists, the problems of studying language and culture have been considered, since it allows successfully combining elements of regional studies with linguistic phenomena, is not only a means of communication, but also a means of acquaintance with the new reality. The relevance of the chosen topic is connected, first of all, with the growing requirements for the level of

mastering the foreign language and intercultural communication by the students of higher educational institutions and the increased interest in finding effective means of teaching a foreign language and intercultural communication

In the course of the research, general scientific methods of research such as analysis, synthesis and comparison have been used to study the object and the subject of the study.

As a result of the research, the unity of the language and national culture has been singled out and characterized, which is realized in a number of functions: communicative function - to be an instrument for transferring information from one participant of the communication act to another (this function can not be provided in the study of the language if the learning process does not use information about the country, since they often define a substantive plan for both oral and written speech); cultural and accumulative.

The practical significance of the results obtained is to develop methodological recommendations on the use of elements of linguistic culture in teaching English to students of the specialty "Tourism".

Scientific novelty lies in the application of the author's approach to the use of linguistic and regional materials during the teaching of English by students of the specialty "Tourism".

Conclusions. Having received the specialty "tourism", the graduate of the university should have a good command of English, be able to talk with clients of the travel agency, present the company at a tourist exhibition, in addition to perform a number of other professional duties; it gives all the chances of a career growth.

Prospects for further research we see in the use of linguistic-cultural materials when teaching English to students of tourism, based on the unique specificity of this direction.

Key words: *tourist industry, foreign language, local materials, Internet resources, English language, service sector.*